

N:o 70.

Af Herr S. Nilsson i Ejveröd: Med förslag till förändrad fördelning af så väl afgifter som bolags i stad vinstmedel å bränvinsförsäljning.

Vid förlidet års riksdag väckte jag förslag om förändrad fördelning af så väl afgifter som vinstmedel af bolag, som uppkomma vid försäljning af bränvin. Jag redogjorde då för skälen till det väckta förslaget och hänvisar till desamma i motionen N:o 83.

Berörda motion, som behandlades af Bevillnings-Utskottet, tillvann sig af detsamma ett ganska stort erkännande, hvilket kan inhemtas af dess betänkande N:o 3, ehuru Utskottet icke tog steget så långt som jag föreslog. Oaktadt den inskränkning, som Utskottet vidtog i motionen till fördel för städerna, förkastades likväl Utskottets förslag af Första Kammaren, hvaremot Andra Kammaren biföll mitt förslag. Kamrarne hade alltså stannat i olika beslut, med anledning hvaraf Utskottet hade skyldighet att bereda frågan till slutligt afgörande vid den riksdagen. Man hade dervid gjort sig den föreställningen att gemensam votering skulle afgjort de olika meningarne Kamrarne emellan, alldenstund ifrågasvarande afgifter och vinstmedel ej kunna hänföras till annat än bevillning. Som skäl för denna uppfattning hänvisar jag till den vid Utskottets betänkande N:o 5 förda reservationen samt det anförande, som framlades i Andra Kammaren af ena reservanten (se protokollet för den 6 Maj 1884, N:o 47, sid. 1). Utskottets flertal var emellertid af en annan uppfattning i denna del, som hemställde, att då Kamrarne stannat i olika beslut, hade frågan för den riksdagen förfallit. Detta förslag godkändes af Första Kammaren, men ogillades deremot af Andra Kammaren, hvilken likväl för den gången lät vid Utskottets hemställan bero.

Frågan, huruvida bränvinsförsäljningsmedlen böra för statsändamål användas samt om dess rättvisare fördelning emellan landsting, hushållningssällskap och kommuner, i fall de för dem fortfarande skola behållas, är af den beskaffenhet, att den ej kan falla, och då det ännu ej med vissnet är känt, huruvida Kongl. Maj:t vid innevarande riksdag härom kommer att framlägga förslag, och dessutom, om än så kommer att ske, det med anledning af regeringens i frågan uttalade åsigt torde vara föga sannolikt, att förslaget förelägges Riksdagen i den form eller den utsträckning, som Andra Kammaren för sin del önskar och jag anser vara rätt och billigt, har jag å nyo upptagit frågan till Riksdagens pröfning, ehuru i något förändrad form, än förlidet år.

Enligt Sveriges officiella statistik rörande bränvins försäljning och tillverkning för året 1881—1882 utgöra försäljningsafgifterna för minuthandel med och utskänkning af bränvin 2,405,298 kronor 56 öre och vinstmedlen af bolag i städerna 3,306,179 kronor 14 öre, eller tillsammans 5,711,477 kronor 70 öre, hvilka författningenligt fördelats så, att samtliga städerna deraf uppburit tillsammans ..... 4,038,414 kronor 12 öre, landstingen ..... 664,229 » 43 » hushållningssällskapen ..... 830,721 » 14 » provisioner ..... 7,094 » 61 » och samtliga landsbygders kommuner endast... 171,018 » 40 »

och enligt hvad af samma statistik inhemtas hafva 2:ne hushållningssällskap, hvars län i folkmängdsförhållanden med hvarandra äro jemförliga, för samma år uppburit, det ena hushållningssällskapet endast 30,116 kronor 24 öre och det andra 137,173 kronor 14 öre.

Ehuru den glädjande företeelsen inhemtas af omförmälda statistik, att försäljningsafgifterna och vinstmedlen från föregående år något minskats, hvilket är att hoppas äfven framdeles skall komma att ega rum under nuvarande förhållanden, framstår likväl oförminskadt orimligheten af den grund som nu följes. Då härtill kommer, att af dessa medel skapats för kommunerna en inkomstskälla, om hvars rigtighet man förut ej haft någon aning, den uppfattningen i ej ringa mån gjort sig gällande, att kommunernas intresse för befrämjande af nykterhet och sedlighet kommit i en ganska betänkelig strid med tillfredsställelsen af egen fördel genom beredandet af stegrade inkomster. Det torde derföre med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke tiden bör vara inne både att till någon större del återbördas till staten en skatt, som är dess obestriddiga rättighet, och att för kommunerna sjelfva minska de tillfällen till svåra frestelser, som

ett ohejdadt tillfälle af stora bränvinsinkomster kan medföra i fråga om nykterhets- och sedlighetsprincipernas stränga tillämpning. Att vinna ett steg i den rätta riktningen i berörda hänseende är det, som jag åsyftar med mitt förslag.

Då det varit riktigast att de medel, som jag föreslår skola användas för statsändamål, bort ingå till Statskontoret för att användas till rikets gemensamma behof, hade jag väl i främsta rummet bort uppställa mitt förslag i detta syfte. Men då statskassan för närvarande har så rikliga tillgångar från andra skattetitlar, att betydliga öfverskott under senare åren uppstått, hvilket förhållande sannolikt äfven åtminstone under den närmaste framtiden kommer att blifva fallet, har jag ansett lämpligare föreslå, att berörda medel skola ingå till Riksgäldskontoret för att användas till afbetalning på rikets gäld.

På grund af hvad jag nu anfört föreslår jag följande förändring i § 24 af nu gällande förordning om försäljning af bränvin:

De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för minuthandel med och utskänkning af bränvin, så väl i stad som på landet, inbetalas i landtränterierna, hvilka öfverlemna dessa medel till Riksgäldskontoret för att användas till betalning på rikets skuld.

Utaf den nettovinst, som bolag i stad enligt § 18 skall afstå, behålle staden tre tiondedelar. Återstoden inbetalas till ränterierna. De till ränterierna influtna medlen öfverlemnas till Statskontoret, som fördelar desamma så, att rikets samtliga landsting och de städer, som ej i landsting deltaga, deraf erhålla tre tiondedelar samt hushållningssällskapeu och Stockholms stad två tiondedelar. Återstoden fem tiondedelar tillfaller samtliga städer, och kommuner på landet. De landstingen samt städer, som ej i landsting deltaga, hushållningssällskapeu och Stockholms stad samt kommunerna i stad och på landet tillkommande andelar fördelas af Statskontoret dem emellan efter folkmängden. Hvad stad eller socken på landet tillfaller användes till kommunala behof inom staden eller socknen.

Har enligt § 23 rättighet — — — — —
 — — — — — sitt hufvudsäte.

Om detta förslag af Riksdagen gillas, och man lägger folkmängden för år 1881 samt året 1881—1882 för bränvinsförsäljningen till grund för en fördelning af vinstmedlen, skulle fördelningen utfalla sålunda:

Riksgäldskontoret uppbär hela afgiften för minuthandel med och utskänkning af bränvin, tillsammans.....	kronor 2,405,298: 56.
Af vinstmedlen från bolag i stad erhåller staden tre tiondedelar, som för samtliga städerna utgör	» 991,853: 73.
Återstoden af vinstmedlen fördelas så, att samtliga landsting och de städer, som ej i landsting deltaga, erhålla tre tiondedelar med	» 694,297: 62.
Hushållningssällskapen och Stockholms stad.....	» 462,865: 08.
Af öfriga fem tiondedelar erhålla städerna för en folkmängd af 710,463 personer	» 179,806: 92.
och kommunerna på landsbygden för en folkmängd af 3,861,782 personer	» 977,355: 79.

En kommun på landsbygden med 1,000 invånare skulle alltså efter denna fördelning erhålla 253 kronor 08 öre och en stad med lika stort invånareantal 1,649 kronor 15 öre, hvaraf framgår, att städerna fortfarande skulle komma i en gynsamare ställning än landsbygden, men största delen af den orättvisa fördelningen är dock genom detta förslag utjämrad, då landsbygdens kommuner nu endast uppbära 44 kronor 28 öre och städerna 5,684 kronor 20 öre för hvarje tusental invånare.

Stockholm den 29 Januari 1885.

Sven Nilsson.